

Høgskolen i Telemark

EKSAMEN
5313 Offentlig økonomi

14.04.2009

Tid:	4 timer
Målform:	Bokmål/nynorsk
Sidetal:	5 med framside
Merknader:	Ingen
Vedlegg:	Ingen

Eksamensresultata blir offentliggjort på nettet, via Arena høgskole. I tillegg finn du eksamensresultatlistene på utsida av eksamenskontoret. Desse listene opplyser kun kandidatnummer og karakter, så hugs kandidatnummeret ditt frå eksamen.

BOKMÅL

Oppgave 1 (30 %)

- Gjør kort rede for begrepet *samfunnsøkonomisk effektivitet*.
- Under visse ideelle forutsetninger, skaper en likevekt under fullkommen konkurranse samfunnsøkonomisk effektivitet. Begrunn dette resultatet.
- Offentlige inngrep og reguleringer begrunnes ofte ut fra begrepet *markedssvikt*. Gjør rede for de viktigste kildene til markedssvikt, og skisser kort hvordan det offentlige eventuelt kan korrigere markedssvikten i de enkelte tilfellene.

Oppgave 2 (30 %)

I et marked har vi følgende tilbuds- og etterspørselsfunksjoner:

$$X^T = 0,2P \text{ og } X^E = 220 - 2P.$$

- Beregn likevekt i tilfelle uten skatter. Beregn det samfunnsøkonomiske overskuddet.
- Det innføres en skattesats på 25 % i dette markedet som legges til produsentprisen. Finn ny markedslikevekt etter innføringen av denne skatten. Beregn samfunnsøkonomisk overskudd og hvordan dette fordeles mellom stat, konsumenter og produsenter. Beregn også effektivitetstap i forhold til løsningen i a).
- Forklar begrepet skatteoverveltning (skatteinsidens), og kommenter hvorfor skatteoverveltningen blir som den blir i dette konkrete tilfellet.
- Anta nå at skattesatsen øker til 50 %. Beregn ny likevekt og nytt effektivitetstap. Beregn hvor mye effektivitetstapet øker med i forhold til løsningen i b) og kommenter resultatet.

Oppgave 3 (20 %)

Gjør kort greie for følgende begreper/teorier:

- "Medianvelgerteoremet".
- "Avstemningsparadokset".
- "Pareto-forbedring".
- "Kaldor-Hicks forbedring".
- "Stemmehandel".

(se neste side for oppgave 4)

Oppgave 4 (20 %)

I forbindelse med samferdselsprosjekter (veier, tunneller etc.) er det ofte aktuelt med bompengefinansiering.

- a) Forklar hvorfor bruk av bompenger medfører effektivitetstap i forhold til gratis bruk av veien. (Forutsetning: ingen negative eksterne virkninger knyttet til bruk av vegen.)
- b) Forklar hvorfor det – til tross for det du har omtalt under punkt a) – finnes et samfunnsøkonomisk optimalt nivå på bompengesatsen per bil. Forklar kort også hvordan du (i prinsippet) kan gå fram for å finne det optimale nivået.
- c) Hvordan mener du følgende forhold evt. vil påvirke det optimale nivået på bompengesatsen per bil?
 - i) Nivået på marginalt effektivitetstap (marginal skattekostnad) ved skattefinansiering
 - ii) Tidspunkt på døgnet
 - iii) Om veien befinner seg i et område med stor lokal forurensing og mange innbyggere eller et sted med lite lokal forurensing og minimal bosetning.

NYNORSK

Oppgåve 1 (30 %)

- a) Gjer kort greie for omgrepet *samfunnsøkonomisk effektivitet*.
- b) Under visse ideelle føresetnader, skaper ei likevekt under fullkommen konkurranse samfunnsøkonomisk effektivitet. Grunnge dette resultatet.
- c) Offentlege inngrep og reguleringar vert ofte begrunna ut frå omgrepet *marknadssvikt*. Gjer greie for dei viktigaste kjeldene til marknadssvikt, og skisser kort korleis det offentlege eventuelt kan korrigere marknadssvikta i dei einiskilde tilhøva.

Oppgåve 2 (30 %)

I ein marknad har vi følgjande tilbods- og etterspørselsfunksjonar:
 $X^T = 0,2P$ og $X^E = 220 - 2P$.

- a) Rekn ut likevekt i høvet utan skattar. Rekn òg ut det samfunnsøkonomiske overskottet.
- b) Det innførast ein skattesats på 25 % i denne marknaden som leggjast til produsentprisen. Finn ny marknadlikevekt etter innføringa av denne skatten. Rekn ut samfunnsøkonomisk overskott og korleis dette fordelar seg mellom stat, konsumentar og produsentar. Rekn og ut effektivitetstap i forhold til løysinga i a).
- c) Forklar omgrepet skatteovervelting (skatteinsidens), og kommenter kvifor skatteoverveltinga vert som den vert i dette konkrete tilhøvet.
- d) Skattesatsen aukar no til 50 %. Rekn ut ny likevekt og nytt effektivitetstap. Rekn og ut kor mykje effektivitetstapet aukar med samanlikna med løysinga i b) og kommenter resultatet.

Oppgåve 3 (20 %)

Gjer kort greie for følgjande omgrep/teoriar:

- a) "Medianveljarteoremet".
- b) "Avstemmingsparadokset".
- c) "Pareto-forbetring".
- d) "Kaldor-Hicks forbetring".
- e) "Stemmehandel".

(sjå neste side for oppgåve 4)

Oppgåve 4 (20 %)

I samband med samferdsleprosjekt (vegar, tunellar etc.) er det ofte aktuelt med bompengefinansiering.

- a) Forklar kvifor bruk av bompengar medfører effektivitetstap i forhold til gratis bruk av vegen. (Føresetnad: ingen negative eksterne verknader knytt til bruk av vegen.)
- b) Forklar kvifor det – til trass for det du har omtalt under punkt a) – finst eit samfunnsøkonomisk optimalt nivå på bompengesatsen per bil. Forklar  g kort korleis du (i prinsippet) kan gå fram for å finne det optimale nivået.
- c) Korleis meiner du følgjande tilhøve evt. vil påverke det optimale nivået på bompengesatsen per bil?
 - i) Nivået på marginalt effektivitetstap (marginal skattekostnad) ved skattefinansiering.
 - ii) Tidspunkt på d geret.
 - iii) Om vegen ligg i eit område med stor lokal forureining og mange innbyggjarar eller ein stad med lite lokal forureining og minimal busetnad.